

Prædiken til langfredag

Evangelium: Mark. 15,20-39

Vi er nået til vejs ende. Hvad der begyndte så overvældende med at tiltrække folk fra nær og fjern, vækker nu kun hån og spot. Jesus fra Nazareth, som har talt og lært med myndighed, er nu selv kommet til kort over for myndighederne. Han hænger på korset og skal dø.

Alligevel er der en linje eller en sammenhæng i fortællingen om ham. For hvad er det, omgivelserne lige fra begyndelsen forundres over ved Jesus? Jo, det er, at han nægter at demonstrere sin magt, hver gang det kommer til stykket. Og giver afkald på at overbevise med vold. Det uimodståelige modstår han netop. Ingen tvinges; men alle må afgøre sig hver for sig, alene på hans indtryk og sit eget ansvar. "Hvem er dog han?"

Ikke fordi det skorter på andre opfordringer. Allerede ved hans tiltrædelse frister Satan ham ude i ørkenen: Gør det nu! Grib magten og imponer dem. Lav brød af sten og kast dig ud fra klippen! Sæt dig uimodsigeligt igennem!

Men Jesus afviser. Ligesom han i dag ved vejs ende afviser fristelsen at stige ned fra korset, da skarerne forsøger at provokere ham til det, inden de vil følge ham. For hans magt er ikke volden, heller ikke den hellige af slagsen. Men den magt, som alene kommer til syne, når tvangen opgives, kærlighedens magt.

Det er den røde tråd i evangeliernes beretning om ham fra begyndelsen til slutningen. Men den rejser blot spørgsmålet endnu kraftigere: Hvem er han?

Han er det menneske åbenbart, der ikke kan fristes til at overskride sin menneskelighed. Ja, så lidt kan han fristes, at han tværtimod holder fast ved sin relation til

Gud. Og bliver ved at henvende sig til ham, også når Gud selv forlader ham: "Min Gud, min Gud, hvorfor har du forladt mig?" Jesus råber sit chok over gudsforladtheden til Gud. Vejen er gået dybere ind i lidelsen, end selv han regnede med. Men skuffelsen over at se sin egen opfattelse afsløret som utilstrækkelig driver ikke Jesus væk fra Gud, men snarere ind til ham.

Det sandt menneskelige, siger Markus på denne måde, kommer derfor endegyldigt til syne, hvor selv den gudsforladte nægter at forlade Gud. Og da sker det mærkelige, at det netop er denne inderste menneskelighed, som han er ene om, der afføder bekendelsen. "Sandelig, den mand var Guds Søn", udbryder den hedenske officer ved korset, da Jesus dør. Den *mand* var Guds Søn. Det er altså denne konsekvente menneskelighed, som fra først til sidst forundrer og slutter med at overbevise. Fordi den er noget særligt. Så menneskelig nemlig, at den ikke kan forstås ud fra sig selv, men må være fra Gud.

Pointen med denne fortælling er naturligvis at få sagt, at Gud ikke bringes i spil for at mennesket skal guddommeliggøres. Men derimod for at vi skal få øjnene op for, hvad sand menneskelighed er. Det er en fortællende replik til religionskritikken, længe inden den blev opfundet.

Eller hvis vi siger det med beretningens egne kategorier, så er det centrale, at henvendelsen med Jesus fra Nazareth er blevet en menneskelig mulighed, som ikke længere kan udslettes. Et rum for mennesket at færdes i, uafhængigt af dets situation.

Og i virkeligheden ved vi det jo godt. For det er dette rum, al trøst og sjælesorg allerede benytter sig af. Sådan, at selv når der ikke er mere at gøre eller sige, så

Vejen til Jerusalem
slutter på korset. Med
Jesus selv som den
råbende. For at intet
menneske længere skal
råbe alene. Ikke engang i
gudsforladtheden.
Men også dér har Gud
været og er

kan dét siges. Så kan jeg forholde mig til denne situation - i anrøbe, klage eller talende tavshed.

Hele skildringen af Jesu liv bliver da med denne slutning fortællingen om, at Gud tager den lidendes parti. Men hvordan?

Ja, ikke ved at svare på vores råb: "Hvorfor?" "Hvorfor skulle dette ramme os?" Men ved tværtimod selv at gå ind i det meningsløse. Vejen til Jerusalem slutter på korset. Med Jesus selv som den råbende. For at intet menneske længere skal råbe alene. Ikke engang i gudsforladtheden. Men også dér har Gud været og er.

Det opløser ikke det meningsløse. Giver det ingen mening, men lader det i stedet få lov til at stå som meningsløst. Og hvilken befrielse det kan være, ved enhver, som har erfaret det.

Sådan er det. Fordi også det meningsløse nu får sit rum. Ikke uden for, men i Gud. Her ligger korsets evangelium; fra nu af er hverken den lidende eller den gudsforladte uden for Gud, men rammes ind og holdes fast af ham.

Og lad dem så bare komme med deres forklaringer. De gamle: Det skulle nu ske, fordi du var kommet rigeligt langt væk fra Gud! Eller de nye: Når du får kræft i maven, er det så ikke fordi du har undertrykt dine følelser? Vi kender dem til ørkesløshed. Men vi kan lade dem ligge. For vi har hørt bedre: Gud selv er på vej ind i det meningsløse, gør det til en del af sig og tager det med sig.

Endnu større end behovet for en forklaring er da længslen efter at blive elsket, midt i det ufremkommelige. Gud som mennesket Jesus er denne kærlighedserklæring.

Det menneskelige er blevet det guddommelige, og det guddommelige er det menneskelige. Hvorfor? Fordi kærlighedens tilsyneladende afmagt i virkeligheden viser sig mægtigere end ethvert voldsomt indgreb. Alt kan de nemlig gøre ved den elskende. Blot ikke tvinge ham til at holde op at elske. Blot ikke afbryde hans iver efter at være hos den elskede. Lukker de ham derfor ude fra fællesskabet med de levende, går han til de døde. For at være hos dem.

Det er altså akkurat den korsfæstede, "som drager alle til sig", for nu at bruge vendingen fra Johannes-evangeliet. Spørgsmålet er blot, hvordan vi kan gøre os dette begribeligt. Hvordan vi kan udtrykke det?

Ja, i Det Nye Testamente sker det oftest ved hjælp af begrebet "stedfortrædelse". Den først gudsforladte

og senere døde Jesus er stedfortræderen, hedder det. Men det er nu afgørende at denne betegnelse forstås ret.

Den er alt

for tit blevet udlagt sådan: Fordi han gør, hvad vi skulle have gjort. Altså: Han er stedfortræderen, fordi han yder det krævede i vort sted. Fordi han kommer med en erstatningspræstation.

Men det er en alt for snæver forståelse. Det Nye Testamente fokuserer langt stærkere på en rumslig eller legemlig betydning. At Jesus er vores stedfortræder, kommer derfor ganske enkelt til at betyde, at Gud i ham "træder for på steder", hvor vi ellers skulle have gået alene.

Tænker vi på denne baggrund på, hvor Jesus færdedes, nemlig

i dagligdagen

ved måltidet

ved festen

i forbindelse med sygdom

i smerten i Getsemane have

i lidelsen ved tilfangetagelsen

i gudsforladtheden på korset

i døden

i helvede

i opstandelsen

... så bliver pointen klar! Alle disse steder har Gud været. For at mennesket ikke skal kunne komme hén, hvor Gud ikke færdes og er. Ikke engang i lidelsen eller gudsforladtheden, døden eller helvede.

Så er der da ikke dét liv, som ikke er kendt af Gud.

Og ikke den grav, han ikke gør til sin.

Men Gud har med Jesus af Nazareth og hans historie tværtimod gjort hele den menneskelige verden til en del af sig. Samlet den op i sig. Og på denne måde hentet den tilbage til sig. Og dermed forudgrebet håbet om, at han engang skal blive alt i alle.

Det er dette, der er ment, når Paulus taler om, "at Gud i Jesus Kristus har forsonet eller forliget verden med sig selv". Og dermed er blevet til liv for alle mennesker.

Endnu engang oplever vi altså, at vore forhåndsopfattelser og forudfattede billeder fejles af bordet. Vi er så vant til at tænke, at det drejer sig om at få Gud *ind* i vores tilværelse. Men pludselig lyder evangeliet anderledes. Det består slet og ret i, at vi ikke kan skubbe Gud *ud* af vores liv.

"Jamen hov... alt dette kan du jo netop kun sige, fordi opstandelsesbudskabet er kommet imellem!"

Ja, det er rigtigt. Men et opstandelsesbudskab vel at mærke, som ikke rokker ved billedet. Opstandelsen ophæver nemlig ikke korset, men stadfæster det. Tegner det så at sige ind i Guds væsen, så Gud fra nu af ikke vil være Gud uden mennesket. Gud forlod altså ikke Jesus, men han forlader sig selv i Jesus, forstået som den himmelsk ubevægelige.

Opstandelsen bliver på denne måde godtgørelsen af den korsfæstede som Guds tilsynkomst. Det har vores oldkirkelige tekstrække hjulpet os til at forstå og formulere med sine tekster til dagene efter påske. De gør det klart, at også den opstandne kommer netop som den korsfæstede. Og først genkendes, da disciplene ser, han er den samme som før.

Også som opstanden overbeviser han altså som det lidende menneske. Det tydeligste eksempel er mødet med Thomas fra Johannesevangeliet.

Af een eller anden grund var Thomas ikke til stede, da Jesus første gang efter sin død viser sig for sine skræmte disciple. Men han hører om mødet, og reagerer spontant: "Hvis ikke jeg ser naglemærkerne i Jesu hænder; og stikker mine fingre i naglemærkerne og stikker min hånd i hans side, tror jeg det ikke!"

På grund af denne reaktion er han ofte blevet kaldt tvivleren, den skeptiske. Johannesevangeliet kalder ham imidlertid noget andet: "Didymos". Det betyder

tvilling. Een altså, der følger sin bror, så langt et menneske kan følge et andet. Og det vil sige til døden.

Da han nu hører opstandelsrygtet, beder han om, at denne bror - Jesus - vil hente ham, hvor han har efterladt ham. Og dét er vel snarere indbegrebet af tro. Hvorfor

har han nu denne bøn? Fordi han vil vide om dén, der siges at være tilstede, er den samme, som døde på korset. Han vil

ikke vide, om Kristus er opstanden. Men om den, som kommer, også er den, som tog døden med sig.

Det får han at vide. Den opstandne kommer een gang til og lader ham både se nagemærkerne og mærke såret efter spyddet i siden. Hvortil Thomas udbryder: "Min Herre og min Gud."

Nu er det virkelig Gud selv, der vedkender sig at kunne kendes på de ar og sår, livet gav. De bliver til livsmærker og er ikke længere blot forstadier til døden. Nej, Gud bekender sig som Gud til kroppen og dens historie. Det er akkurat den, der skal afklares. Her er i sandhed godt nyt til alle arrede og sårede.

Amen

*Niels Thomsen,
rektor ved Pastorseminariet i Århus*